

Tusschen hetgeen boven en hetgeen beneden ligt, bestaat volgens dezen term geen organisch verband. Het Goddelijk „Ik“ neemt eenvoudig de plaats in van het menschelek „ik“, dat ook de persoonlijkheidskern of de geest heet. Het Goddelijk „Ik“ treedt daardoor op namens het menschelek ik en krijgt dezelfde kwaliteiten, die het menschelek ik in andere omstandigheden bezit. In deze voorstelling van zaken wordt de menschele persoon van Christus niet als een toevoegsel maar als een wezenlijk bestanddeel van Zijn natuur beschouwd. In zoover is hier een verbetering in de beschouwing van Christus op te merken. Maar als Zijn menschelek ik van zijn plaats gedrongen en door een ander ik vervangen wordt, dan geschiedt er onrecht. Jacob vervangt zijn broeder Ezaü bij de zegening van den eerstgeborene door Izaäk, en deed daarmee zijn broeder onrecht.

Men zal hierop antwoorden, God kan geen onrecht doen. Hij heeft de menschele natuur zuiver vervangen, doch dan vergeet men, dat wij door ons ik niet alleen eigen handelingen, maar ook belevingen, verbanden en betrekkingen hebben. Hoe kan Jezus dan weenen, vreezen, bidden? Komt hier niet de dwaling van Eutyches om den hoek turen, die de beide naturen van Christus vermengde en daardoor veranderde?

De verhouding van de beide naturen in Christus is o.i. een verbondsmatige. In het wezen Gods is blijken de Heilige Schrift een vredeaad, een pactum salutis, gesloten tusschen den Vader, den Zoon en den Heiligen Geest. Waarom kan er ook niet een pactum bestaan hebben tusschen Christus' beide naturen?

Wijst de Schrift zelf niet in die richting, als er staat Zach. 6:13, dat tusschen Zijn konings- en priesterambt een raad des vredes zal bestaan?

Ongetwijfeld zal het vermoeden bij velen oprijzen, dat wij met deze opvatting zijn vervallen in de dwaling van Nestorius, die de twee naturen van Christus elk met een eigen ikheid van elkander scheide. Daarlegen besloot het concilie van Efeze, dat de beide naturen van Christus ongedeeld en ongescheiden waren. Aan deze formule mag o.i. niet worden te kort gedaan. Onze opvatting kent in zoover aan de menschele natuur van Christus Jezus een eigen ikheid toe, dat Hij een persoons-kern bezat, die wel in zich alle deelen van een toekomstige persoonlijkheid bevatte, maar nooit in botsing kon komen met de Godheid, zoodat het Ik van Christus een ongedeeld persoonlijkheid kon zijn. Zijn menschele persoonskern was, indien wij deze gelijkenis mogen gebruiken, als een bruid die onder den man gesteld zijnde, volgens de Heilige Schrift, haar eigen wil verliest. In dit geval was de bruidegom het Goddelijk Ik van Christus en daarom was de positie van de menschele natuur volkomen vrij. Daarom kon Christus naar waarheid zeggen, dat Hij den dag en de ure van het oordeel niet wist, dat Zijn ziel doodelijk bedroefd was, en dat niet Zijn wil maar de wil des Vaders moest geschieden in Gethsémané. Maar ook kon Hij naar waarheid zeggen: Ik en de Vader zijn één; de Vader heeft den Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelve; Ik heb macht om het leven af te leggen en om het weder te nemen. Zijn Goddelijke mond sprak namens beide naturen met het volste recht. Maar dan moet ook de menschele natuur een persoonskern gehad hebben. Deze is geen aanvulling van onze natuur die ook achterwege kan blijven, zooals vele Creatianisten leeren, maar ze is de kroon van heel onze natuur, die niet mag ontbreken. Ze is ook geen substraat, dat door een andere Ikheid kan worden vervangen, want dan ontbreekt er iets aan onze menschele natuur. Ze was er, als bondgenoot van het Goddelijke Ik.

Voorts leert de H. Schrift, dat Christus niet onmiddellijk is geschapen, maar dat Zijn menschele natuur is gevormd uit het vleesch en bloed van de maagd Maria. Dit was noodig, omdat de persoonskern van den wordenden mensch tevens zijn functie is, die erfelijke eigenschappen draagt. Daarom moest de moeder van Jezus een koningsdochter zijn, uit het zaad van Abraham en David!

Het vaderschap van Jezus houdt God aan Zichzelve. Wel een bewijs, dat de ouders als tweede oorzaken bij de schepping van den mensch niet de eerste plaats bekleeden. Voor zoover wij kunnen zien, had God met die uitschakeling van het aardsche vaderschap een wijze reden. Het eerste hoofd van ons geslacht kwam rechtstreeks door Gods scheppende daad tot aanzijn. Om het tweede en blijvende hoofd van ons geslacht te zijn, moest Christus wel Adams bloed in de aderen hebben door Zijn moeder Maria, maar niet van den wil des mans afhankelijk zijn. Ook moest Zijn persoonskern het begin zijn van een nieuwe reeks van verbanden. Tegenover God den Vader moest Hij staan als de zondeloze, om als Middelaar te kunnen optreden.

Tegenover de schepping en het geslacht der menschen moest Hij staan in het verband van Koning en onderdanen. Voor Zijn kerk moest Hij zijn het hoofd des lichaams, waarvan de gevegenen des Vaders de leden zijn. Aangezien de zedelijke verbanden overgaan op het kind door bemiddeling

van den vader, en Jezus geen aardschen vader had, is Hij vrij geweest van erfschuld, erfsmet en dood! Daardoor werd Hij bekwaam om Middelaar van verlossing te zijn, want al Zijn zedelijke verbanden waren zuiver.

Deze opvatting doet geen afbreuk aan wat de Schrift leert, dat Christus ons in alles gelijk was, uitgenomen de zonde. Al staat iemand in een ander levensverband dan wij, daarom kan hij toch wel waarachtig mensch zijn. De Heilige Geest schiep dus uit het vleesch en bloed van de maagd Maria een persoonskern, die alle reeksen van functies, lichamelijke en psychische, bevatte. Zijn Goddelijke natuur aanvaardde daarover van den beginne het volle zeggenschap, doch zorgde tevens dat zijn beide naturen ongedeeld en ongescheiden, onvermengd en onveranderd bleven, evenals bij een huwelijksverbond de vrouw vrouw blijft en de man een man, terwijl ze tot één vleesch worden. Maar evenals 't huwelijk een mysterie is (Efeze 5:32) is ook deze vereeniging van beide naturen in Christus een verborgenheid.

Den Haag.

LOS.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Het Duitsche Nationaal-socialisme.

X.

De Kerk onder het Bakenkruis. (II)

De Kerkstrijd. (II)

De eenheid, door Müller op kerkelijk gebied nagestreefd, zou zulk een wezen, waarbij de zoogenaamde „Duitsche Christenen“ de lakens uitdeelden. Dat waren de rasechte nationaal-socialisten in de kerk, en die gingen zich afzonderlijk organiseren, en kregen een grooten aanhang.

Met bezorgdheid zagen velen van het orthodoxe volksdeel die beweging in de kerk opkomen, daar ze soms uittalingen deed, die er op wezen, dat het Christendom van deze „christenen“ niet van een al te zuiver gehalte was, hoewel nog veel Christelijke termen gebruikt werden.

Volle zekerheid kreeg men dienaangaande echter door de bekende rede van Hauer in Berlijn. En het is later nog veel erger geworden, toen de „Duitsche geloofsbeweging“ opkwam, die gerecruteerd werd uit de meest linksche elementen van de „duitsche christenen“.

Het „Christendom“, het „positieve christendom“ van deze „christenen“ bleek zuiver heidendom te zijn. Aanvankelijk werd dat verborgen gehouden, of slechts bedekt uitgesproken (niet uit vrees, maar uit tactiek), maar later kwam men er publiek mee voor den dag.

Toen het zoover gekomen was, dat men daar zijn radicalisme niet meer verborg, maakte de rijksbisschop, die ook bij de Duitsche christenen aangesloten was, zich van hen los.

Ook daarin zien we niet anders, dan een kwestie van tactiek.

Intusschen ging hij voort met het nemen van maatregelen in de kerk, waartegen van alle zijden verzet rees.

De noodbond van predikanten onder leiding van Ds Niemöller kwam op, en een zeer groot getal predikanten sloot zich er bij aan. Het waren die predikanten, die voelden en inzagen, dat het zoo met de kerk den verkeerden kant uitging.

Maar er gebeurde nog meer.

Toen alles vruchteloos bleek, om de zaak in het goede spoor te krijgen, en in Westfalen de synode, die in meerderheid orthodox was, en zich niet bij de „rijkskerk“ wilde aansluiten, van staatswege werd ontbonden, ging men daar een vrije „belijdenissynode“ houden onder voorzitterschap van Ds Koch van Oeyenhausen.

Ook deze belijdenissynode kreeg veler instemming en veel kerken en predikanten sloten er zich bij aan.

Niet, dat alle er bij aangesloten gelijk gezind waren. Maar hierin waren ze het met elkaar eens: We willen niet weten van het dwangregiem van den rijksbisschop!

Deze maakte het intusschen al erger, met het gevolg, dat zelfs een drietal van de door hem ingestelde bisschoppen het te bar werd, en ze hem de gehoorzaamheid opzelden en zich bij de belijdeniskerk aansloten.

Daardoor kwam het zoover, dat de belijdende kerken zich als de officiële protestantsche kerk van Duitschland gingen proclameeren onder den naam van „Duitsche evangelische kerk“. Dr Marahrens werd als voorloopig bisschop dezer kerk aangewezen, waarschijnlijk met de bedoeling, dat hij eerlang Müller vervangen zou, om wiens af treden van alle zijden geroepen werd.

't Is ook bijna ongelooflijk, in wat voor kromme bochten de laatste zich in al dien tijd gewrongen heeft.

Hij heeft besluiten genomen en weer teruggenomen, en ze nog eens weer opnieuw uitgevaardigd, zoodat men tenslotte niet meer wist, wat

volgens de door hem uitgevaardigde kerkwetten nu „wettelijk“ was, en wat niet.

Een mensch met eergevoel zou zijn plaats reeds lang hebben ingeruimd en beschikbaar gesteld na al wat er voorgevallen is; en wanneer van de tegenovergestelde zijde zoiets eens gebeurd was, zou men het gebrul uit het nationaal-socialistisch kamp eens hebben gehoord...!

Toch behoeft niemand die houding van den rijksbisschop zoo bijzonder te verwonderen. We behoeven niet te denken, dat hij zijn positie zoo aangenaam vindt, of dat hij alleen blijft om het hooge salaris van 144.000 mark (88000 gulden) per jaar plus de vergoeding van onkosten.

Daar steekt nog iets anders achter.

Hij moet daar op zijn post blijven, om zijn kans af te wachten, indien die tenminste nog eens een keer komen wil. Hij is de vertrouwensman van Hitler, en die heeft hem daar noodig om bij de eerste gelegenheid de beste weer een stap nader bij zijn doel te komen.

* * *

We willen hier geen overzicht geven van den Duitschen kerkstrijd.

We noemen dien slechts om te laten zien, dat in het nationaal-socialisme ook een gevaar ligt voor de kerk.

Dat is bleken.

Dat blijkt nog elken dag opnieuw.

We willen er eerst de regeering nog maar eens buiten laten.

Dan reeds is het nationaal-socialisme voor de kerk ten hoogste gevaarlijk.

Uit het nationaal-socialistisch streven is heel de Duitsche kerkstrijdellende voortgekomen. Niet de kerkmensen, maar de nationaal-socialisten zijn de oorzaak van de verwarring op het gebied der kerk in Duitschland. Hadden die zich niet met de kerkelijke zaken bemoeid, dan was er nimmer zulk een strijd gekomen.

Beweert men van die zijde, dat het nationaal-socialisme de kerk voor het communisme heeft bewaard, dan kan daar tegen opgemerkt worden, dat een kerk, die toont kracht te bezitten om het tegen het nationaal-socialisme op te nemen, ook nog wel de kracht bezit om tegenover het communisme stand te houden.

Het is bovendien de vraag, of het communisme zooveel erger is, dan het nationaal-socialisme.

Het is eerlijker — al is het een ontzettende eerlijkheid.

Maar dan weet men ook direct, wat men er aan heeft.

Het nationaal-socialisme echter morfineert de menschen eerst, of geeft ze opium, zoodat ze schoone droomen hebben, maar er bij te gronde gaan. Het is er op uit, om Duitschland weer terug te voeren tot het oude Germanendom, en heeft, zoolang het de macht bezit, in het lichaam der kerk gewroet en getracht ze te versluren onder de leuze van opbouw, terwijl het communisme dat doet onder de leuze van afbraak.

Want wat is er in de kerk geschied onder het regiem van den rijksbisschop?

„Wat de kerk sindsdien beleefd heeft, vervult breede kringen met zorg, gewetens- en geloofsnoed.“

Het aantal met verlof gezonden, geschorste en gepensioneerde dominees loopt tegen de honderd. Predikanten worden bedreigd, glazen worden ingegooid, jeugdgebouwen vernield; dominee Jakob te Berlijn door jongelui overvallen en zwaar mishandeld; dominee Niemöller's woning met granaten bekogeld, alleen in Dresden 12 predikanten en kerkelijke personen in hechtenis genomen (maar weer vrijgelaten).¹⁾

We zijn al weer een heelen tijd verder, en de rij kan nader aangevuld worden, want het is sinds dien al weer bijna Maart 1936, en hoeveel predikanten naar de concentratiekampen zijn gebracht of gevangen gezet, is men nooit goed te weten gekomen. Het verluidt in de bladen hier, dat de meesten heel spoedig weer vrijgelaten werden, en slechts enkele tientallen een tijd lang in de concentratiekampen opgesloten zijn gebleven. Zijn de informaties juist, — en er is geen reden om daaraan te twijfelen — dan zijn het alleen in de provincie Brandenburg er 135 geweest.

Het is een tijd geweest van jammer, hoewel aan de andere zijde ook van zegen, daar velen de oogen opengestaan zijn. Er is een ingesluimerde knecht wakker geworden, die men niet zou hebben verwacht, al schijnt het, dat men nu trachten wil, die kracht, die men met geweldmiddelen niet breken kon, door een slaapmiddel onschadelijk te maken: Nu wil men „verzoening“!

Maar wanneer het nationaal-socialisme van „verzoening“ begint te praten, mag men wel dubbel op zijn hoede zijn, want het wil juist geen compromissen. Het wil alleen zijn doel bereiken.²⁾

O.

1) Das Volk, 11 Maart 1934.

2) Zie Mein Kampf, blz. 506 v.v.

Het kerkrecht

In de onlangs getijde: „De Dole“, een verdr. we het over h trouwens niet a selen, die onder zekerheid hebbe hoe euphemis ook gesteld u een doodelijke toehragt. Ten welke bedenke ons met dien „Mischien hee heid en de v r kerken wel een (a. w. p. 30). noemd. Geen vermelding manke deze brengen van de door haar gesel daar deze zin redenen, door bracht er nog 5 Januari 1936 ontschuldiging dat dit eenzijd het Herv. ker ook wel heel den tegen het halve voorzich heden.

Men noeme het opkomen federatie der dan met arg Gerst. kerkre te ver geg vaderen en de regelnmaken

Ik meen her mannen der D gingen tot We door de ver door de beg door Calvijn v Embden door verhand aane autonomie. De plicht tot he verband tot w erkennende de dende besluite den hebben, te brief genoemd naar de Schr der plaats dit niet door schenden, doe plaatselijke k iatische wijze getast. Moet kerk, zij mo bstaant, niet zij doet het haar auton

Nu is een z daarmee niet het kerkrecht recht onder de Dole a de vrije confc zelegt. Dan Hoedema verschenen a doeling Gods Christelijken deeld heb hoe plaatselijke k door de Dole breuk tussch Tevens heb door hun Ca lijke kerken in hun kerk hij een kost heel de actie Met dank.

Hoe onaa citeeren, toe regel af te enkele cor algemeene b — bedoeld o — stemning „Gerst. 15 monde“ sch bekende):